

Nr 196.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående delaktighet i statens pensionsanstalt för ordinarie lärare vid vävskolan i Borås; given Stockholms slott den 10 mars 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet:

Jag anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning fråga om beredande av delaktighet i statens pensionsanstalt för lärare vid vävskolan i Borås (textilinstitutet).

Vävskolan i Borås är en av de statsunderstödda anstalter för yrkesundervisning, vilka i riksstaten under åttonde huvudtiteln finnas upptagna under benämningen »särskilda anstalter för yrkesundervisning». Skolan har

under en följd av år åtnjutit statsbidrag, vilket för innevarande budgetår utgår med 25,700 kronor och för nästa budgetår föreslagits till 27,700 kronor. Statsbidraget utgår under förutsättning, att från Älvsborgs läns landsting eller eljest tillskjutas vissa angivna belopp.

Någon allmän föreskrift om rätt till delaktighet i statens pensionsanstalt för lärare vid omförmälda »särskilda anstalter för yrkesundervisning» finnes icke meddelad i pensionsanstaltens reglemente. Sådan föreskrift förefinnes däremot sedan år 1926 under § 41 första stycket i) av reglementet meddelad i fråga om lärare vid anstalter, till vilka statsbidrag utgår från anslag under åttonde huvudtiteln till »kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning». Genom särskilt beslut hava emellertid Kungl. Maj:t och riksdagen tidigare medgivit delaktighet för befattningshavare vid en till förstnämnda kategori av yrkesundervisningsanstalter hörande institution, nämligen bergsskolan i Filipstad.

Styrelsen för tekniska elementarskolan (numera tekniska gymnasiet) i Borås, vilken tillika är *styrelse för vävskolan i Borås*, har i skrivelse till Kungl. Maj:t av den 5 juli 1937 gjort framställning om åtgärder för beredande av pensionsrätt i statens pensionsanstalt för ordinarie lärare vid vävskolan.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande den 18 september 1937 tillstyrkt bifall till den sålunda gjorda framställningen och därvid anfört bland annat följande:

Enligt från vävskolans föreståndare under hand inhämtad uppgift skulle den ifrågasatta delaktigheten i statens pensionsanstalt avse sex ordinarie lärare.

Överstyrelsen tillåter sig framhålla, att jämlikt av 1926 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag lämnat medgivande lärare vid statsunderstödd kommunal eller enskild anstalt för yrkesundervisning i § 41 första stycket i) av reglementet för statens pensionsanstalt upptagits såsom berättigade till delaktighet i pensionsanstalten ävensom att ordinarie lärare vid statsunderstödda handelsgymnasier — vilka undervisningsanstalter icke ansetts vara att hänföra till den kategori av dylika anstalter, som enligt grunderna för nyssnämnda bestämmelse avsåges med densamma — på grund av särskilt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen blivit genom kungörelse den 6 juni 1929, nr 118, upptagna i § 41 första stycket j) i reglementet såsom berättigade till delaktighet i pensionsanstalten.

Samma skäl, som föranlett Kungl. Maj:t och riksdagen att medgiva delaktighet i statens pensionsanstalt för lärare vid statsunderstödd kommunal eller enskild anstalt för yrkesundervisning samt för ordinarie lärare vid statsunderstödd handelsgymnasium, föreligga i fråga om beredande av sådan delaktighet för ordinarie lärare vid den jämväl till yrkesundervisningen hörande statsunderstödda vävskolan i Borås.

Överstyrelsen vill jämväl framhålla angelägenheten av att bereda tillfredsställande pensionsförhållanden för vävskolans i Borås lärare även med hänsyn till vikten av att få en god rekrytering av nämnda lärarkategori.

Den nu för ifrågavarande lärare föreslagna delaktigheten i statens pensionsanstalt torde böra äga rum genom deras upptagande i § 41 första stycket j) i det för pensionsanstalten gällande reglementet jämte där förut omförmälda läraregrupp.

Såsom förutsättning för sådan delaktighet bör liksom vid statsunderstödda kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning gälla, att vederbörande tjänster regleras och att regleringen godkänts av skolöverstyrelsen.

För hel tjänstepension för ifrågakvarande befattningshavare bör fordras 65 levnadsår och 33 tjänstår i likhet med vad som gäller för ordinarie lärare vid statsunderstött handelsgymnasium med avseende å deras pensionering.

Tillstånd att kvarstå i tjänst efter uppnådd pensionsålder för ifrågakvarande befattningshavare må av huvudmannen beviljas endast under förutsättning att det tillstyrkts av skolöverstyrelsen.

Övergångsstadganden rörande lindring i vissa fall av engångsavgift torde — i likhet med vad som stadgats i kungörelsen den 6 juni 1929 (nr 118), punkt 15 — böra meddelas jämväl i förevarande fall.

Statens pensionsanstalt har i utlåtande den 12 oktober 1937 anförts i huvudsak följande:

Pensionsanstalten har intet att erinra mot att i enlighet med skolöverstyrelsens förslag de ordinarie lärarna vid vävskolan i Borås inordnas i anstalten såsom tidigare skett beträffande motsvarande lärare vid flertalet övriga statsunderstödda anstalter för yrkesundervisning, däribland jämväl sådana — John Lennings vävskola i Norrköping och bergsskolan i Filipstad — vilka liksom vävskolan i Borås i anslagstekniskt hänseende tillhöra den grupp av anstalter för yrkesundervisning, som benämnas »särskilda anstalter för yrkesundervisning». John Lennings vävskola i Norrköping har emellertid tidigare varit hänförd till sådana kommunala eller enskilda anstalter för yrkesundervisning, som omförmålas i § 41 första stycket i), men från och med budgetåret 1937/38 överförs till s. k. särskilda anstalter för sådan undervisning. I samband med de ändringar i anstaltens reglemente, som förordas av bifall till framställningen om pensionsrätt för lärare vid vävskolan i Borås, synes av formella skäl även John Lennings vävskola böra upptagas under samma moment, som ifrågasatts beträffande vävskolan i Borås, nämligen § 41 första stycket j).

Såsom förutsättning för delaktighet i pensionsanstalten för nu ifrågakvarande befattningar vid vävskolan i Borås bör gälla, att befattning reglerats enligt § 5 samt är förenad med så omfattande tjänstgöring, att den utgör befattningshavarens huvudsakliga sysselsättning under större delen av året. I övrigt synes böra gälla, bland annat, att pensionsåldern skall vara 65 år, att för hel pension skall fordras 33 tjänstår, att årsavgiften för tjänstepension skall utgöra för befattningshavaren $3\frac{1}{3}$ procent av tjänstepensionsunderlaget och för huvudmannen $6\frac{2}{3}$ procent därav, att årsavgiften för familjepension skall vara för manlig befattningshavare 40 kronor mer än $2\frac{2}{3}$ procent av tjänstepensionsunderlaget och för kvinnlig befattningshavare 3 kronor mer än $\frac{1}{6}$ procent av detsamma ävensom att engångsavgift, där befattning efter föregående reglering inom ett halvår efter föreskrifternas ikraftträdande anmäles för beredande av pensionsrätt åt innehavaren, ej skall utgå med högre belopp än det, för vilket huvudmannen må uttaga ersättning genom löneavdrag av befattningshavaren.

I avseende å pensionsåldern är att märka, att den förutsatts bli olika för lärare vid de båda under § 41 första stycket j) upptagna vävskolorna, nämligen 60 år för lärare vid John Lennings vävskola och 65 år för lärare vid vävskolan i Borås. Det förefaller pensionsanstalten, som om en gemensam pensionsålder möjligen skulle hava varit motiverad. Emellertid synes en höjning av den för lärare vid förstnämnda skola nu gällande pensionsåldern av 60 år icke böra genomföras i detta sammanhang och vad lärarna vid vävskolan i Borås beträffar saknar pensionsanstalten anledning att ifrågasätta en sänkning av den av skolöverstyrelsen föreslagna pensionsåldern.

Vad här ovan föreslagits i fråga om engångsavgift föranleder tydligen en viss ökning av pensionsanstaltens fondbrist. På grund av det ringa antal befattningshavare, varom här är fråga, kan denna ökning dock icke bliva synnerligen avsevärd.

I utlåtande den 3 mars 1938 har *statskontoret* förklarat sig biträda skolöverstyrelsens och statens pensionsanstalts i ärendet avgivna förslag.

*Departements-
chefen.*

Även jag anser mig böra förorda, att möjlighet till delaktighet i statens pensionsanstalt beredes ordinarie lärare vid vävskolan i Borås. Mot de av ämbetsverken föreslagna pensionsvillkoren har jag icke funnit anledning till erinran.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att, efter det riksdagen meddelat beslut i ärendet, verkställa erforderliga ändringar i pensionsanstaltens reglemente. Härvid synes även böra vidtagas den ändring av formell natur, som av pensionsanstalten ifrågasatts beträffande John Lennings vävskola. Ändringarna i reglementet torde böra träda i kraft den 1 juli 1939.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående förordade grunder, utfärda bestämmelser i fråga om delaktighet i statens pensionsanstalt för ordinarie lärare vid vävskolan i Borås.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
R. Wærneman.